

Sygn. akt II AKa 139/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA – Marzanna A.Piekarska-Drażek

Sędziowie SA – Jan Krośnicki (spr.)

SO del. – Hubert Gąsior

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Leszka Woźniaka

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 r.

sprawy R. B. (1)

oskarżonego z art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

na skutek apelacji, wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego W. –. P. w. W.

z dnia 21 stycznia 2013 r.

sygn. akt V K 99/12

- zaskarżony wyrok uchyla i przekazuje sprawę oskarżonego R. B. (1) do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy W. –. P. w. W.,

- zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. Z. z (...), (...), G. - (...) sp.p. "sp. k. w W. kwotę 738 zł (obejmującą 23% podatek VAT) na obronę z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

R. B. (1) oskarżony został o to, że:

- w dniu 19 października 2011 r. w budynku mieszkalnym mieszczącym się w W. przy ul. (...) jednym czynem, działając z zamiarem bezpośrednim dokonał pozbawienia życia P. R. (1) oraz działając z zamiarem ewentualnym dokonał pozbawienia życia N. B. (1) w ten sposób, że dokonał oblania cieczą łatwopalną w postaci benzyny silnikowej śpiącego na łóżku P. R. (1), a następnie dokonał oblania w/w substancją całego pokoju, w którym na fotelu spał N. B. (1) i podpalenia rozlanej substancji łatwopalnej, w wyniku czego P. R. (1) doznał obrażeń ciała w postaci obrażeń IV stopnia obejmującym 100% powierzchni ciała z miejscowym wypaleniem ścian klatki piersiowej oraz jamy brzusznej, zmiany termicznej narządów wewnętrznych, krwika termicznego, malinowo-różowych przebarwień wewnętrznych oraz obrzęku płuc i wstrząsu termicznego w wyniku którego zmarł, zaś N. B. (1) doznał oparzeń od I-IV stopnia obejmujących około 75% powierzchni ciała, malinowo-różowych zabarwień narządów wewnętrznych oraz wstrząsu termicznego, w wyniku którego zmarł, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w stanie znacznego ograniczenia możliwości rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem

tj. czynu z art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Wyrokiem Sądu Okręgowego W. – P. w. W. z dnia 21 stycznia 2013 r. w sprawie o sygn. akt V K 99/12 oskarżony R. B. (1) w ramach zarzucanego czynu, uznany został za winnego tego, że w dniu 19 października 2011 r. w W. W., działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia P. R. (1) oblał go benzyną, kiedy ten spał i podpalił, w wyniku czego doszło do zgonu P. R. (1) w mechanizmie wstrząsu termicznego u osoby znajdującej się pod toksycznym oddziaływaniem alkoholu etylowego, przy czym czynu tego dopuścił się mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i kierowania swoim postępowaniem tj. czynu z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to z mocy art. 148 § 1 k.k. Sąd wymierzył mu karę 25 lat pozbawienia wolności, a nadto, w ramach tego samego zarzucanego czynu R. B. (1) uznany został za winnego tego, że w czasie i miejscu jak wyżej nieumyślnie spowodował śmierć N. B. (1), znajdującego się w pomieszczeniu podpalonym przez oskarżonego, którego zgon nastąpił w mechanizmie wstrząsu termicznego u osoby znajdującej się pod toksycznym oddziaływaniem alkoholu etylowego, przy czym czynu tego dopuścił się mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem tj. czynu z art. 155 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to z mocy art. 155 k.k. wymierzono mu karę 5 lat pozbawienia wolności. Na zasadzie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd wymierzył oskarżanemu R. B. (1) karę łączną 25 lat pozbawienia wolności, zaś na mocy art. 62 k.k. orzekł o wykonywaniu wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym. Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności Sąd zaliczył oskarżonemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 20 października 2011 r. do dnia 17 kwietnia 2012 r. i od dnia 17 maja 2012 r. do dnia 27 czerwca 2012 r.

Ponadto Sąd orzekł o dowodzie rzeczowym i kosztach sądowych.

Od powyższego wyroku apelację wnieśli prokurator oraz obrońca oskarżonego R. B. (1).

Apelacja **Prokuratora** zarzuciła wyrokowi:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść polegający na mylnym uznaniu, iż czyn zarzucony R. B. (1) stanowi dwa odrębne przestępstwa polegające na pozbawieniu życia P. R. (1) poprzez działanie z zamiarem bezpośrednim oraz na nieumyślnym spowodowaniu śmierci N. B. (1), podczas gdy analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazuje, iż oskarżony R. B. (1) dopuścił się wyłącznie jednego czynu polegającego na pozbawieniu życia jednym czynem więcej niż jednej osoby tj. przez działanie z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia P. R. (1) oraz w ramach tego samego czynu pozbawienie życia N. B. (1), poprzez działanie z zamiarem ewentualnym.

W konkluzji apelacja wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelacja **obrońcy** oskarżonego R. B. (1) zarzuciła wyrokowi rażącą niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonemu w wysokości 25 lat pozbawienia wolności za czyn z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. oraz maksymalnej kary 5 lat pozbawienia wolności za czyn z art. 155 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., co w konsekwencji skutkowało wymierzeniu niewspółmiernie surowej kary łącznej 25 lat pozbawienia wolności.

W konkluzji apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie kar jednostkowych w łagodniejszym wymiarze względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację prokuratora obrońca oskarżonego R. B. (1) motywował, iż rozbitcie przez Sąd czynu oskarżonego na dwa odrębne przestępstwa jest prawidłowe a nadto przy przyjęciu, iż jedno przestępstwo wypełnia dyspozycję art. 148 § 1 k.k. zaś drugie art. 155 k.k. to niemożliwym jest przyjęcie kwalifikacji prawnej z art. 148 § 3 k.k. Nadto obrońca oskarżonego odnosząc się do jego działania w wyniku którego śmierć poniósł N. B. (1) starał się wykazać, że nastąpiła ona wskutek nieumyślnego działania oskarżonego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Prokuratora jest zasadna.

Nie ulega wątpliwości, że zachowanie oskarżonego R. B. (1) polegające na podpaleniu uprzednio rozlanej benzyny w pomieszczeniu, w którym znajdowały się cztery osoby, z których dwie tj. P. R. (1) oraz N. B. (1) wskutek doznanego wstrząsu termicznego poniosły śmierć stanowi jeden czyn w rozumieniu art. 11 § 1 k.k. Wskazuje na to jedność czasowa (aczkolwiek nie jest to przesłanka bezwarunkowo konieczna) oraz miejsce zdarzenia, opisane w ustaleniach faktycznych dokonanych przez Sąd Okręgowy. Zgodnie z regułą określoną w art. 11 § 1 k.k. ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo, które w zależności od konkretnych okoliczności należy zakwalifikować bądź wyłącznie z przepisu art. 148 § 3 k.k. (co uczynił Prokurator w akcie oskarżenia) bądź też na podstawie przepisów podlegających normie z

art. 11 § 2 k.k. Należy podnieść, że przestępstwo określone w art. 148 § 3 k.k. może być popełnione zarówno z zamiarem bezpośrednim, jak i z zamiarem wynikowym, przy czym osoby stanowiące przedmiot ataku w rozumieniu art. 148 § 3 k.k. muszą spełniać warunki stawiane podmiotowi czynności wykonawczej w znaczeniu art. 148 § 1 k.k. W tej kwestii wypowiedział się przykładowo prof. A. Z. w Komentarzu do Kodeksu karnego odnośnie art. 148 § 3 k.k. (II tom, 3 wydania z 2008 r.), dodając, iż nie zachodzi przestępstwo z tego przepisu, gdy śmierć tylko jednej osoby objęta była zamiarem, a śmierć osoby drugiej spowodowana została tym samym czynem nieumyślnie. W takim wypadku zachodzi kumulatywna kwalifikacja z art. 148 § 1 i art. 155 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Stanowisko powyższe zostało ugruntowane również przez orzecznictwo Sądu Najwyższego (np. wyrok z 12 maja 2002 r. o sygn. akt KKN 141/01 na gruncie orzeczenia SA we W. II AKa 331/02. O możliwości kumulatywnego zbiegu przestępstw umyślnych z nieumyślnymi świadczą np. orzeczenia Sądu Najwyższego OSNKW 1973/1/1 oraz OSNKW 1982/12/86 oraz np. S.A. w L. o sygn. akt AKo 77/98 czy też S.A. w W. AKa 407/06). Stąd błędnym było rozdzielenie przez Sąd Okręgowy jednego czynu, którego dopuścił się oskarżony R. B. (1) na dwa odrębne przestępstwa, jedno kwalifikowane z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., zaś drugie jako wyczerpujące znamiona czynu określonego w art. 155 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. Powodu dla którego Sąd podzielił zachowanie oskarżonego na dwa odrębne czyny Sąd odwoławczy nie dopatrył się w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Drugą kwestią, na którą zasadnie zwraca uwagę Prokurator w apelacji jest odniesienie się przez Sąd orzekający do oceny zamiaru oskarżonego jaki mu towarzyszył w działaniu, którego skutkiem była śmierć jego stryjecznego brata N. B. (1). Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku podniósł, iż oskarżonemu nie można przypisać, iż działał z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia swojego krewnego. Stanowisko w tym zakresie Sąd uzasadnił tym, iż skarżony swoje przestępcze działanie ukierunkował tylko wobec pokrzywdzonego

P. R., natomiast odnośnie N. B., który spał w fotelu ok. 3 metrów od niego, nie żywił niechęci, wprost przeciwnie był mu osobą bliską pomagającą, z którą nie miał żadnych konfliktów. W ocenie Sądu oskarżony nie godził się na śmierć pokrzywdzonego N. B., aczkolwiek

„w ustalonych warunkach mógł przewidzieć możliwość popełnienia czynu zabronionego na jego szkodę ale w takim znaczeniu, iż popełnienie czynu zabronionego było obiektywnie przewidywalne”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego przedstawione motywy co do działania oskarżonego R. B., którym nieumyślnie spowodował śmierć N. B. (1) bez rozważenia całokształtu powiązanych ze sobą okoliczności w sprawie, na obecnym etapie postępowania są mało przekonujące.

Na samym wstępie należy podnieść, iż przepis art. 155 k.k. jest przestępstwem nieumyślnym, którego znamiona określone zostały w art. 9 § 2 k.k. Charakteryzuje się tym, że sprawa:

- nie ma zamiaru pozbawienia życia człowieka tj. nie chce śmierci człowieka, ani nie godzi się na nią, mimo możliwości nastąpienia śmierci,
- przewiduje możliwość spowodowania śmierci (świadoma nieumyślność),

- nie przewiduje możliwość spowodowania śmierci (nieświadoma nieumyślność),
- nie zachowuje ostrożności wymaganej w danych okolicznościach.

Można też dodać, że wskazana jako ostatnia reguła w niektórych sytuacjach może być wyższa niż przeciętna, zaś w sprawach przeciwko życiu i zdrowiu szczególne znaczenie można przypisać także postawie dbałości o życie ludzkie.

Przenosząc powyższe uwagi na ocenę zamiaru oskarżonego R. B. (1) należy podnieść co następuje.

Sąd Okręgowy przyjmując nieumyślność działania oskarżonego co do pozbawienia życia N. B. (1) oparł swoje rozumowanie na negacji przyjętego w akcie oskarżenia zamiaru ewentualnego, co wydaje się zabiegiem nietrafnym, gdyż w ten sposób zostały w rozważaniach pominięte bądź nieostro zarysowane wymogi określone w art. 9 § 2 k.k., przytoczone nieco wyżej.

Przede wszystkim Sąd nie określił jakich reguł ostrożności w swoim działaniu oskarżony, który miał ograniczoną poczytalność wskutek atypowego upicia alkoholowego nie przestrzegał mimo, że jak ustalił w warunkach pomieszczenia mieszkalnego niezależnie od spalania z dużą szybkością par palnych, rozprzestrzenianie się ognia na dalsze rejony pomieszczenia będzie normalnym, a nie nadzwyczajnym następstwem. Zwrócił również uwagę, że poza promieniowaniem cieplnym, powstaje również zatrucie dwutlenkiem węgla.

Poza tymi okolicznościami Sąd jednakże pominął bądź też nie nadał właściwej rangi przesłankom wymienionym niżej wskazującym na to, iż oskarżony:

- w czasie całego zdarzenia, miał świadomość, że w pomieszczeniu, niedaleko łóżka, w którym spał pokrzywdzony P. R. (1), również spał w fotelu mocno pijany drugi pokrzywdzony N. B. (1) (3,6 % alkoholu etylowego we krwi 3,9 % alkoholu etylowego w moczu), krzychał rozlewając benzynę, że „spali tę budę”,
- nie próbował w żaden sposób ratować N. B. (1) (nie budził go, nie odsuwał na dalszą odległość od ogniska pożaru, nie wypchnął go poza płonące mieszkanie),
- nie reagował na działania świadków M. M. (2) i S. J., którzy siłą próbowali zapobiec jego przestępczym działaniom,
- dbał tylko o własne bezpieczeństwo, obawiając się, że może zostać spalonym i natychmiast po podpaleniu benzyny uciekł z pomieszczenia, przejawiając obojętność na los osób w tym, brata stryjecznego, tam przebywających.

Nadto jak wynika z opinii biegłych z medycyny sądowej, lekarzy Z. R. i M. F. złożonej na rozprawie sądowej w dniu 15 stycznia 2013 r. (k. 699) ciało pokrzywdzonego N. B. (1) jedynie z w zakresie głowy i rąk nosiło ślady bezpośredniego działania płomieni. Okoliczność powyższa może sugerować, iż odległość fotela na którym siedział pokrzywdzony od palącego łóżka z P. R. była mniejsza niż 3 m, którą przyjął Sąd orzekający.

Dopiero rozważenie wszystkich okoliczności wskazanych w niniejszym uzasadnieniu oraz w pisemnych motywach Sądu Okręgowego, we wzajemnym powiązaniu, może dać jednoznaczną odpowiedź czy działanie oskarżonego R. B. (1) nosiło cechy nieumyślnego spowodowania śmierci pokrzywdzonego N. B. (1), czy też skutek ten oskarżony osiągnął poprzez działanie z zamiarem ewentualnym (art. 9 § 1 k.k.). Żadnej z przedstawionej możliwości nie można wykluczyć.

Natomiast jeżeli chodzi o wykazanie przez Sąd Okręgowy bezpośredniego zamiaru oskarżonego R. B. (1) w pozbawieniu życia P. R. (1) to ocena dokonana w tym względzie jest prawidłowa. Została zaakceptowana zarówno przez Prokuratora jak też obrońcę oskarżonego, wobec czego kwestia powyższa nie wymaga szerszego omówienia.

Sąd odwoławczy w oparciu o przepis art. 436 k.p.k. ograniczył swoje rozważania do uchybień wskazanych w apelacji Prokuratora uznając rozpoznanie w tym zakresie za wystarczające do wydania orzeczenia. Rozpoznanie apelacji obrońcy oskarżonego R. B. (1) odnoszącej się do wymiaru kary wymierzonej oskarżonemu, w tej sytuacji byłoby przedwczesne.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok do Sądu Okręgowego celem ponownego rozpoznania sprawy w zakresie podanym w niniejszym uzasadnieniu.